

בענין בישול עכו"ם

#1 משנה מס' עבודה זרה לה:

ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה: חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, והפת והשמן שלהן. רבי ובית דינו התירו השמן. והשלקות, וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ...הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה.

#2 גמ' שם עבודה לה:

מה...ראו חכמים משום חתנות

#3 רמב"ם הלכות מאכלות אסורות יז ט

ויש שם דברים אחרים אסרו אותן חכמים ואע"פ שאין לאיסורן עיקר מן התורה גזרו עליהן כדי להתרחק מן העכו"ם עד שלא יתערבו בהן ישראל ויבאו לידי חתנות, ואלו הן: אסרו לשתות עמהן ואפילו במקום שאין לחוש ליין נסך, ואסרו לאכול פיתן או בישוליהן ואפילו במקום שאין לחוש לגיעוליהן.

#4 מס' עבודה זרה לז:

והשלקות. מנהגי מילי? א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אמר קרא...אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא.

#5 רש"י שם

מדרבנן - שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא.

#6 רמב"ם פירוש המשניות שם

אלו דברים של עובד כוכבים וכו' - רוב דברים אלו כגון הפת והשלקות וכיוצא בהן כולם נאסרו כדי שנתרחק מהם ולא נתערב עמהם כדי שלא נמשוך בהתערבנו עמהם לשלוח יד במה שהוא אסור וזה ענין אמרם משום חתנות...

#7 פתחי תשובה יורה דעה סימן קיג ס"ק א

שהוא חי - עבה"ט של מהרי"ט ז"ל שכתב דעיקר הגזירה היתה משום חתנות כו' וע' בס' תפארת למשה שכתב דלפי טעם זה שרי בישול של מומר דמשום חתנות ליכא (עיין לעיל ר"ס קי"ב מ"ש שם) אלא שהיה עוד טעם מבואר בב"י דשמא יאכילנו דברים אסורים ולפ"ז גם בישול של מומר אסור דהוי ככופר לכל התורה כולה ושמא יאכילנו דברים האסורים ע"ש...

#8 שו"ת אגרות משה חלק יו"ד א סימן סא

בדבר מה שהשאירו משרתת נכרית בבית בשביל הילדים, ודאי היה אסור לכתחלה להניח נכרית שאפשר לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים גם להילדים אף שאין מלאכת הבישול מוטל עליה שאשה יהודית הקרובה לשם קבלה עליה מלאכת הבשול, מ"מ יש לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים כשלא תבוא השכנה בזמן תבשל גם בעד הילדים ואינה מדקדקת בעניני בשר וחלב ולעצמה אפשר שתביא בשר אסור. אבל בדיעבד יש להתיר להשתמש בהכלים אחר מעל"ע שיהיה אז ספקא דרבנן...אבל צריך להזהירם אלהבא שאסור להניח נכרית בבית שיש לחוש שתשתמש בהכלים בדבר איסור. ידידו, משה פיינשטיין

#9 טור יורה דעה סימן קיג

שלקות שבשלם עו"ג אסורין ל"ש אם בשלם עו"ג בביתו או בשלם בבית ישראל וה"ר אברהם היה מתירם אם בשלם עו"ג בביתו של ישראל דלא שייך בהו לא משום חתנות ולא משום שמא יאכילנו דברים טמאים ור"ת חולק עליו וכן נוהגין.

#10 בית יוסף יורה דעה סימן קיג

ומי"ש וה"ר אברהם היה מתירם אם בשלם גוי בביתו של ישראל וכו'. כן כתב שם התוספות (ד"ה אלא מדרבנן) והמרדכי (סי' תתל) שהיה אומר ה"ר אברהם ולא הודה לו רבינו תם דלא שנא בבית הגוי לא שנא בבית ישראל דלא פלוג רבנן וכן נראה שהוא דעת הפוסקים שסתמו דבריהם ולא חילקו ולאפוקי מרבינו ירוחם (ני"ז ח"ז קס ע"ד) שכתב שרוב הפוסקים הסכימו להתיר [עד כאן]:

#11 שולחן ערוך יורה דעה סימן קיג:ד

יש מי שמתיר בשפחות שלנו, ויש מי שאוסר, ואפילו בדיעבד (תשובת הרשב"א סי' ס"ח). הגה: ובדיעבד, יש לסמוך אדברי מתירים (ארוך כלל מ"ג והגהות ש"ד). ואפילו לכתחלה נוהגין להקל בבית ישראל שהשפחות והעבדים מבשלים בבית ישראל, כי אי אפשר שלא יחתה אחד מבני הבית מעט (שם).

#12 ש"ך יורה דעה סימן קיג ס"ק ז

בשפחות שלנו - שקנויות לנו דמלאכה דעבד העובד כוכבים דישראל הוא ומוזהר עליו בשבת מן התורה וליתיה בכלל עובד כוכבים והלכך ליתיה בכלל גזרות חתנות עכ"ל תשובת הרמב"ן שהביא בית יוסף וד"מ ובהנך שפחות מיירי המחבר אבל לא בשפחות שלנו שבארצות אלו שאין קנויות לנו רק שנשכרו לשנה ואין אנו מוזהרין עליהם בשבת כמו שנתבאר בא"ח סימן ש"ד וכ"כ הבי"ח ולפ"ז מ"ש הרב ובדיעבד יש לסמוך אדברי המתירים לא א"ש בשפחות שלנו וצ"ל דקאי אשפחות דמיירי המחבר או ר"ל דיש לסמוך אדברי המתירין בישולי עובדי כוכבים בבית ישראל והוא דעת ר' אברהם שהביא הטור...

#13 מס' עבודה זרה לח:

איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן, ואמרי לה אמר רב אחא בר בר חנה א"ר יוחנן בין שהניח עובד כוכבים והפך ישראל, בין שהניח ישראל והפך עובד כוכבים מותר, ואינו אסור עד שתהא תחלתו וגמרו ביד עכו"ם

#14 שו"ע יו"ד קיג:ו

כל שבישלו ישראל מעט בישולו, בין בתחלה בין בסוף, מותר. לפיכך אם הניח עובד כוכבים בשר או קדרה על גבי האש, והפך ישראל בבשר והגיס בקדרה, או שהגיס ישראל וגמר העובד כוכבים, הרי זה מותר. (ואפילו לא היה מתבשל בלא סיוע העובד כוכבים).

#15 שו"ע יו"ד קיג:ז

אין שגירת (פי' הבערה) התנור מועלת אלא בפת, אבל בשאר המתבשלים אין שגירת התנור ולא הדלקת האש מעלה ומוריד, אלא ההנחה דווקא. לפיכך הרוצה לבשל במחבת בתנור של עובד כוכבים, צריך שיתן ישראל המחבת לתוך התנור, למקום הראוי להתבשל בו. הגה: ויש חולקין וסבירא להו דהדלקת האש או חיתוי בגחלים מהני לענין בישול כמו לענין פת, וכן נוהגין. (הגהות ש"ד ובארוך ובמרדכי פא"מ). ואפילו חיתוי בלא כוונה מהני ומועיל. וי"א דאפילו לא חיתה ישראל ולא השליך שם קיסם, רק שהכותית הדליקה האש מאש של ישראל, שרי (או"ה שם בשם מהר"ם).

#16 ש"ך יורה דעה סימן קיג ס"ק ט

ט או חיתוי כו' - וכתב האו"ה שם אך יזהר כשמחתה בגחלים שאותו חיתוי יועיל לתקן האש ויועיל למהר בישולו ע"י ישראל עכ"ל וכן משמע בש"ס ופוסקים דבעינן שהישראל יעשה קירוב בישול:

#17 ש"ך יו"ד קיג:י

ואפילו חיתוי בלא כונה כו' - ובהגהה שבסוף ספר או"ה כלל מ"ג פסק שצריך שיכוין לסייע בתיקון האש להכשיר:

#18 שו"ע יו"ד קיג:יג

דג שמלחו עובד כוכבים ופירות שעשנן עד שהכשירן לאכילה, הרי אלו מותרין, דמלוח אינו כרותח בגזירה זו, והמעושן אינו כמבושל. הגה: גם כבוש אינו כמבושל, דלא אסרו אלא בישול של אש (טור).